

EKONOMIJA IN POLITIKA KITajsKE

Bogomil Ferfila
EKONOMIJA IN POLITIKA KITAJSKE

Knjižna zbirka: **Politični procesi in institucije**

Izdajatelj: UL, Fakulteta za družbene vede, Založba FDV, Ljubljana, 2021
Za založbo: prof. dr. Iztok Prezelj

Copyright © po delih in v celoti Fakulteta za družbene vede,
Založba FDV 2021, Ljubljana. Fotokopiranje in razmnoževanje
po delih in v celoti je prepovedano.
Vse pravice pridržane.

Recenzenta: Aleksandra Kanjuo Mrčela in
Marjan Malešič

Lektoriranje: Ana Marija Trobec

Grafična priprava: Mateja Vrbinc

Tisk: Demat

Knjiga se tiska kot sprotni tisk.

Knjiga je izšla ob finančni podpori Javne agencije
za raziskovanje Republike Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

908(510)
32(510)

FERFILA, Bogomil

Ekonomija in politika Kitajske / Bogomil Ferfila. - Ljubljana : Fakulteta
za družbene vede, Založba FDV, 2021. - (Knjižna zbirka Politični procesi in
institucije)

ISBN 978-961-295-001-9
COBISS.SI-ID 83710467

Bogomil Ferfila

**EKONOMIJA
IN POLITIKA
KITAJSKE**

Ljubljana, 2021

VSEBINA

FIZIČNA IN SOCIALNA GEOGRAFIJA	9
POVRŠINA IN PREBIVALSTVO.....	9
MEJE.....	10
OTOKI, GOROVJA IN PLANOTE.....	11
REKE.....	12
OBDELOVALNE POVRŠINE.....	13
RUDE.....	14
PODNEBJE.....	15
DAJANJE IMEN.....	16
KITAJSKI JEZIK.....	18
PEKINŠKA OPERA.....	20
TRADICIONALNO SLIKARSTVO.....	21
ARHITEKTURA.....	22
KITAJSKI PORCELAN.....	31
TRADICIONALNA KITAJSKA MEDICINA IN FARMACIJA.....	32
KITAJSKI ČAJ.....	35
IZOBRAŽEVALNI SISTEM	41
KITAJSKA DRUŽBA	53
TRADICIONALNO OBDOBJE.....	53
TRANZICIJSKO OBDOBJE.....	56
SODOBNO OBDOBJE.....	61
KITAJSKA IN INDIJA	71
PRVA DESETLETJA OBSTOJA KITAJSKE IN INDIJE.....	71
ODNOS DO KITAJSKE V INDIJI.....	77
ODNOS DO INDIJE NA KITAJSKEM.....	88
ODNOS DO DRUGIH DRŽAV IN REGIJ.....	95
POGLED NAPREJ.....	103
KITAJSKA IN INDIJA KOT NERAZVITI DRŽAVI PRVE POLOVICE 20. STOLETJA	106
NASTANEK KITAJSKE KOT GOSPODARSKE VELESILE	108

REFORMA PODEŽELJA	111
REFORMA DRŽAVNIH PODJETIJ	114
POSEBNA GOSPODARSKA OBMOČJA	118
OCENA KITAJSKEGA IN INDIJSKEGA GOSPODARSKEGA ČUDEŽA ...	120
ZGODOVINSKA DEDIŠČINA INDIJE IN KITAJSKE TER POGLED NAPREJ	125
POLITIČNI SISTEM KITAJSKE	153
ADMINISTRATIVNA DELITEV	153
POSEBEJ UPRAVLJANI OBMOČJI	153
AVTONOMNE NARODNOSTNE REGIJE, PREFEKTURE IN OKRAJI ...	156
PROVINCE	159
OBČINE NEPOSREDNO POD OSREDNJO VLADO	160
VOLILNI SISTEM	161
VOLILNI OKRAJI IN REGISTRACIJA VOLIVCEV	163
IMENOVANJE KANDIDATOV IN RAZGLASITEV REZULTATOV VOLITEV	165
REFORMA VOLILNEGA SISTEMA V HONGKONGU	168
SISTEM LJUDSKIH KONGRESOV	169
»VEČSTRANKARSKO SODELOVANJE IN POLITIČNO POSVETOVANJE«	178
KOMUNISTIČNA STRANKA	178
ČLANSTVO KOMUNISTIČNE STRANKE	179
IDEOLOGIJA KOMUNISTIČNE STRANKE	181
ORGANIZIRANOST IN NAČINI DELOVANJA KOMUNISTIČNE STRANKE	184
DRUGE POLITIČNE STRANKE IN MNOŽIČNE ORGANIZACIJE	190
PREDSEDNIK DRŽAVE	196
VLADNI SISTEM IN DIPLOMACIJA	200
ZVEZNA IN LOKALNE VLADE	200
PREDNOSTI DIPLOMATSKEGA IN DRUGEGA SODELOVANJA S KITAJSKO	204
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE	213
SISTEM DRŽAVNIH USLUŽBENCEV IN KONFUCIANIZEM	214
PRAVNI SISTEM IN PROBLEMATIČNOST SMRTNE KAZNI	221
KITAJSKA LJUDSKA OSVOBODILNA VOJSKA	230
PRIMERJAVA TREH NAJMOČNEJŠIH ARMAD SVETA	230
KITAJSKE OBOROŽENE SILE IN LJUDSKA OSVOBODILNA VOJSKA ...	240

SAMOUPRAVNE INSTITUCIJE.....	242
SAMOUPRAVA V VASEH.....	244
SAMOUPRAVA V MESTU.....	247
SAMOUPRAVA V DRŽAVNIH PODJETJIH TER DANAŠNJA REGULACIJA DELOVNIH ODNOSOV.....	252
UČINKOVITOST KITAJSKEGA SISTEMA VLADANJA.....	268
KITAJSKE POLITIČNE VREDNOTE IN POLITIČNA KULTURA.....	275
NOVEJŠE POLITIKE.....	293
LEGITIMNOST OBLASTI.....	293
POLITIČNA PARTICIPACIJA.....	294
VLADAVINA ZAKONA.....	296
POLITIČNA STABILNOST IN DRUŽBENA INTEGRACIJA.....	297
GOSPODARSKI RAZVOJ.....	299
BANČNI IN FINANČNI SISTEM.....	304
SPOPAD S PANDEMIJO.....	320
ZASEBNA LASTNINA.....	322
SOCIALNA VARNOST.....	323
TRAJNOSTNI RAZVOJ IN VAROVANJE OKOLJA.....	328
VLADANJE IN UPRAVLJANJE V MEDNARODNEM OKOLJU.....	331
KITAJSKA PRIHODNOST.....	351
KITAJSKA LETA 2025.....	351
REAKCIJE KITAJSKE NA ZAOSTRENO MEDNARODNO OKOLJE..	354
AMERIŠKI NAPAD NA KITAJSKO.....	356
ALI SMO PRIČA NOVI HLADNI VOJNI?.....	360
SPOPAD ZA MEDIJSKO IN KOMUNIKACIJSKO PREVLADO.....	366
KITAJSKE PREDNOSTI NA PODROČJU TEHNOLOGIJ IN GOSPODARSTVA.....	369
USPEŠNOST AMERIŠKIH IN MEDNARODNIH DIPLOMATSKIH PRITISKOV.....	374
ZAHODNA KRITIKA NOTRANJEPOLITIČNIH RAZMER.....	378
RECENZIJA.....	381
ALEKSANDRA KANJUO MRČELA.....	381
MARJAN MALEŠIČ.....	383

LITERATURA	385
BIOGRAFIJA	407
BOGOMIL FERFILA	407
BIBLIOGRAFIJA	411
BOGOMIL FERFILA	411

FIZIČNA IN SOCIALNA GEOGRAFIJA

POVRŠINA IN PREBIVALSTVO

Na daleč ima kitajskih 9,6 milijona km², ki ležijo na vzhodnem delu Evrazije, obliko petelina. Na jugovzhodu tretja največja država na svetu (za Rusijo in Kanado) gleda v Pacifiški ocean ter predstavlja eno tretjino azijske celine ter eno petnajstino svetovne površine. Po površini je nekaj manjša od Evrope, po številu prebivalcev pa je z 1,4 milijarde še imela prvo mesto na svetu. Leta 2021 se ji je Indija z 1,393 milijarde prebivalcev že močno približala. A ker je imela bistveno višje stopnje rasti kot Kitajska, je samo vprašanje nekaj let, kdaj bo postala najštevilčnejša država sveta, posebno še ob dejstvu, da se Kitajska že sooča z ničelno rastjo prebivalstva. To nam potrjujejo projekcije OZN za leto 2050. Tedaj bo imel svet 9,7 milijarde prebivalcev, od tega bo kar vsak tretji Zemljan Indijec ali Kitajec. Indija bo namreč tega leta imela 1,64 milijarde prebivalcev, Kitajska pa »samo« 1,4 milijarde. Na tretjem mestu bodo ostale ZDA s 379 milijoni prebivalcev, na četrtem pa Indonezija s 331 milijoni. Evropa bo edina regija, ki bo doživela velik upad – iz 0,73 milijarde na 0,71 milijarde. Tudi Slovenija naj bi delila usodo Evrope – iz 2,1 milijona prebivalcev leta 2021 naj bi se znižalo na 1,6 milijona.

Tako kot Evropa tudi Kitajska leži v severni polobli. Po zemljepisni dolžini Kitajska zavzame 62 stopinj, kar se prevede v 5200 km med sotočjem rek Heilong in Vusuli na vzhodu do gorovja Pamir na zahodu. Časovna razlika med tema skrajnima točkama znaša več kot 4 ure.

Po zemljepisni širini razdalja med osrednjim delom reke Heilong severno od mesta Mohe pa do najjužnejše točke Kitajske na najjužnejšem koncu rta otoka Nanša znaša 5500 km ali 50 stopinj.

MEJE

Celotne kopenske meje Kitajske merijo 22 800 km. Na vzhodu je Severna Koreja, Mongolija je na severu, pod Rusijo, ki se do Kitajske »prebije« na severovzhodu. Na severozahodu Kitajska meji na tri osrednjeazijske države – Kazahstan, Kirgizijo in Tadžikistan, na zahodu na Afganistan, Nepal, Butan in najbolj problematično Indijo (vojne in obmejni spopadi). Na jugu so kitajske sosede Mianmar, Laos in Vietnam. Preko obalnih morij na vzhodu in jugovzhodu Kitajsko »gledajo« še Južna Koreja, Japonska, Filipini, Brunej, Malezija in Indonezija.

Nekaj krajša je kitajska morska meja – okoli 18 000 km. Obala je večinoma ravna in ima številna odlična naravna pristanišča, ki so večinoma nezamrznjena skozi celo leto. Ob kitajski obali ležijo morja Bohai, Rumeno, Vzhodnokitajsko in Južnokitajsko morje, ki skupaj obsegajo 4,7 milijona km².

Morje Bohai, ki ga zapirata južni in severni celinski potočnik, ima status celinskega morja, ostala pa so mejna morja Pacifiškega oceana.

OTOKI, GOROVJA IN PLANOTE

Kitajska je obdarjena tudi s številnimi otoki – okoli 7600 jih leži v njenih ozemeljskih vodah. Največji je Tajvan s 36 000 km² (skoraj za dve Sloveniji), za njim je le 2000 km² manjši Hainan, povsem na jugu Kitajske – za njim se v Pacifiški ocean zajeda Južnokitajsko morje s »slavnimi« na novo zgrajenimi otoki in čermi. To so t. i. »Otoki Južnokitajskega morja«, ki so upravljani iz mesta Sanša. Otoki me spominjajo na niz otokov, ki se iz Tokia zajedajo v Pacifik in katerih najbolj južni je sloviti Ivo Jima, poznan iz krvavih bojov druge svetovne vojne oziroma njenega zaključevanja, ko so se ameriške ladje že približale Japonski.

Kaj pa kitajske gore in planine?

Kar devet kitajskih gorovij ima povprečno višino nad 6000 metri, več kot dvajset pa preko 4000 metrov. Najvišja Himalaja, ki si jo Kitajska deli z Indijo, Nepalom, Butanom in drugimi državami, ima 30 vrhov z višino nad 7300 metrov in 11 vrhov z višino 8000 metrov in več. Najvišji je seveda Mount Everest z 8844,43 metra, ki ga Kitajci imenujejo Mount Qomolangma.

Gorovje Kunlun ima višino med 5500 in 6000 metri ter poteka preko avtonomnih regij Xinjiang Ujgur in Tibet ter provinc Qinghai in Sichuan. Z 2500 km dolžine in širino med 200 in 500 km je gorovje Kunlun najdaljše na Kitajskem. Gorovje Thanalha na planoti Qinghai Tibet, visoko 6000 metrov, je vir reke Jangtze, ki je s 6300 km najdaljša reka na Kitajskem.

Omenimo še gorovje Qinling, ki poteka med provinco Ganshu pod mongolsko mejo in provinco Henan ob Rumenem morju ter predstavlja nekakšno ločnico med kitajskimi severnimi in južnimi kulturami.

Kitajska ima štiri osrednje planote. Planota Qinghai Tibet je s 4000 metri nadmorske višine najvišja na svetu in jo imenujejo »streha sveta«. Planota Notranja Mongolija leži v avtonomni regiji Notranja Mongolija ter je obkrožena s stepami na vzhodu in puščavo na zahodu. Planota Loess obsega dele in celote šestih provinc in avtonomnih pokrajin ter je dobila ime po svojih rečnih naplavinah. Četrta je Planota Junnan Guizhou v vzhodnem delu province Junnan in obsega še večino province Guizhou, ki je tipična kraška pokrajina.

REKE

Kitajska ima veliko rek, ki skupaj merijo 220 000 km. Vsaka od njenih 1500 velikih rek ima porečje, napajalno območje, več kot 1000 km². Njihov celotni pretok znaša 2,7 tisoč milijarde m³, kar je nekaj manj kot ta znaša za evropske reke. Večina velikih rek izvira na planoti Qinghai Tibet in ima zato velik padec. Kitajska ima tako največji hidroenergetski potencial na svetu s 680 milijoni kilovatnih ur.

Že omenjena reka Jangtze je najdaljša na Kitajskem in v Aziji ter zaostaja samo za Nilom in Amazonko. Iz tibetanske planote teče proti vzhodu v Vzhodnokitajsko morje ter na svoji poti prečka 11 provinc in avtonomnih regij. Njeno porečje obsega 1,8 milijona km² in predstavlja osrednji del kitajskih rečnih poti.

Nekaj krajša, 5464 km dolga Rumena reka ima porečje v obsegu 752 000 km² in prav tako izvira na planoti Qinghai Tibet. Ko teče preko Planote Loess, z nje pobere veliko peska, ki ji da tudi njeno rumeno barvo – je reka z največ peska na svetu.

Na njeni strugi počivajo številni kitajski zgodovinski spomeniki, zato jo imenujejo tudi »zibelka kitajske civilizacije« (General Knowledge of China 2012, China 2013).

Slovit je tudi njen umetni kanal Peking Hangzhou, ki so ga izkopal že v obdobju dinastije Sui (581–618). Dolg je 1800 km ter teče južno od Pekinga. Povezuje pet rečnih sistemov – rek Jangtze, Rumene reke pa še Haihe, Hueihe in Qiantang. Kitajci ga po zgodovinskem pomenu primerjajo z gradnjo Velikega zidu. Poleg tega, da je najstarejši umetni kanal na svetu, je tudi najdaljši.

OBDELOVALNE POVRŠINE

Južna Kitajska ime večino vode, severna Kitajska pa večino obdelovalnih površin. Takšno neustrezno razmerje povzroča pomanjkanje vode na obdelovalni zemlji in ovira razvoj kitajskega kmetijstva. Kitajske obdelovalne površine, gozdovi in pašniki so največji na svetu, a glede na številčno prebivalstvo so površine na prebivalca majhne in daleč pod svetovnim povprečjem – v primeru obdelovalnih površin na prebivalca znašajo manj kot eno tretjino svetovnega povprečja. Obdelovalne površine so večinoma na vzhodu – obsegajo okoli 121,7 milijona hektarjev. Travnate in pašne površine pokrivajo 400 milijonov hektarjev ali 41,7 % celotnega kitajskega ozemlja. Gozdovi pokrivajo 195,5 milijona hektarjev ali 20,4 % kitajskega ozemlja ter so predvsem v oddaljenih severovzhodnih in jugozahodnih predelih. Travnate in pašne površine najdemo na severu in zahodu Kitajske.

RUDE

Čeprav je Kitajska največji uvoznik energentov in rud, je vseeno bogata z rudami. Je ena od redkih držav, ki imajo praktično vse poznane rude. Do sedaj so potrdili 171 rud, od tega 159 z ugotovljenimi rezervami. Deset rud je energetskih, od tega nafta, naravni plin, premog, uran in geotermalna energija. Med 54 kovinskih rud vključuje železo, mangan, baker, aluminij, svinec in cink, med 92 nekovinskimi minerali pa najdemo grafit, fosfor, žveplo in silvit.

Vodne in plinske rude imajo tri, od tega podtalnico in mineralno vodo. Kitajska tako s svojimi rudami pokriva 92 % potreb po primarni energiji, 80 % industrijskih surovin ter 70 % materialov za kmetijski sektor.

Kitajska je bila prva država na svetu, ki je uporabljala premog in še danes so njene rezerve 1000 milijard ton tretje največje na svetu. Rudniki premoga so razpršeni po celotni državi, največ jih je v provinci Shanxi.

Nafto črpajo na 32 naftnih poljih in kitajske geološke rezerve 18,1 milijarde ton in dostopne rezerve 2,2 milijarde ton so enajste največje na svetu.

Velike so tudi rezerve urana in naravnega plina. Potrjene rezerve so leta 2012 znašale 7 milijard m³, kar je Kitajsko postavilo na 21. mesto na svetu.

Na Kitajskem je tudi 1834 rudnikov železa in njene zaloge v obsegu 46,3 milijarde ton so pete največje na svetu.

PODNEBJE

Veliko ozemlje in raznolika topografija Kitajske imata za posledico zelo zapleteno podnebje. Najbolj severni predeli so izjemno hladni. V Severnem Heilongjiangu so zime dolge in poletja kratka – v njegovem mestu Mohe so zabeležili temperaturo minus 50 °C.

Jug Kitajske pa leži izpod Rakovega povratnika na 23° 27' zemljepisne širine. Najjužnejša regija Zengmu Shoal v provinci Hainan je samo 400 km oddaljena od ekvatorja ter ima tropsko podnebje.

Povprečna razlika v temperaturi med mestoma Guangzhou na jugu in Harbinom na severu znaša več kot 33 °C. Večji del Kitajske pa leži v zmernem podnebnem pasu, ki ima tako kot Evropa štiri različne letne čase.

V suhih hribovitih predelih in planotah v notranjosti daleč od morja se soočajo s pomanjkanjem vode in močno nihajočimi temperaturami tako preko leta kot tudi znotraj dneva. Domačini tako na severozahodu Kitajske prepevajo vremensko obarvano narodno pesem: »Zjutraj nosim jakno iz kožuhovine, opoldne pa prozorno tančico, lubenico pa jem na toplem štedilniku.«

Na robu Bazena Qaidam znašajo povprečne letne padavine manj kot 10 milimetrov, včasih nekaj let sploh ne dežuje.

Visoko ležeča planota Junnan Guizhou, ki smo jo opredelili za kraško, pa je blizu subtropskega pasu in ima skozi celo leto spomladanske temperature.

V himalajskem in gorskem jugozahodnem delu države najdemo različne podnebne pasove, ki spremljajo različne nadmor-

ske višine: na najvišjih višinah je večni led in sneg, na vse nižjih pasovih rastlinstvo postaja vse bujnejše.

Jugovzhodna obalna področja imajo pomorsko podnebje z več kot 1600 milimetrov letnih padavin.

V primerjavi z drugimi državami na podobni zemljepisni širini ima Kitajska hladnejše zime in toplejša poletja. Poleti in jeseni, posebno v juniju in septembru, na jugovzhodne morske obale pogosto udarijo tajfuni. Pozno jeseni in v zimskih mesecih se na Kitajsko privalijo mrzle zračne mase iz Mongolije in Sibirije, ki lahko prekrijejo večji del države. Hiter padec temperature lahko povzroči naravne katastrofe, kot npr. pozebo in peščene viharje (Ibid).

DAJANJE IMEN

Na Kitajskem je danes v obtoku okoli 3500 priimkov, katerih izvor lahko najdemo v primitivni matriarhalni družbi. Po začetnem obdobju porok znotraj skupnosti in sorodstva so se ljudje začeli poročati izven teh povezav.

Z uporabo priimkov (Xing) so razločevali različne matri-linealne klane. Starodavni priimki, kot so npr. Jiang, Ji, Ying in Si, vsebujejo zlog »nü«, ki pomeni »ženska« – to kaže na izvor priimkov iz matriarhalne družbe, katera je temeljila na matrilinealnem poreklu.

Potem pa je kitajska družba vstopila v obdobje patrilinealnega določanja porekla in klanska imena so v priimke začela dodajati zlog »shi«.

Po združitvi celotne Kitajske leta 221 p. n. š. pod prvim

cesarjem dinastije Qing (Yingom Zhendom) so spremenili oblikovanje klanskih priimkov. Razlike med zlogoma »nü« in »shi« so se izbrisale in številni priimki so kombinirali oba zloga.

Glede na izvor lahko kitajske priimke razvrstimo v šest skupin:

- priimki, ki temeljijo na nazivih njihovih prednikov, kot npr. Tang, Xia, Yin, Wang, Gong in Hou,
- fevdni priimki, izvirajoči iz ozemlja, ki so ga dodelili prednikom, kot npr. Qi, Lu in Song,
- položajni priimki, izvirajoči iz položajev njihovih prednikov, kot npr. Sima, Sikong,
- lokacijski ali krajevni priimki, izhajajoči iz krajev, kjer so živeli njihovi predniki, kot npr. Guo, Cheng in Chi,
- poklicni priimki, izhajajoči iz poklicev, ki so jih imeli njihovi predniki, kot npr. Tao, Wu in Bu,
- priimki, utemeljeni na starodavnih etničnih skupinah, ki so se združile z večinskim kitajskim ljudstvom Han; takšna imena so npr. Murong, Hujan in Juchi.

Več kot 400 kitajskih priimkov je bilo vključenih v Knjigo priimkov, ki so jo izdali v obdobju Severne Song dinastije in so se nato močno razširili med prebivalstvom. Večino priimkov napišejo s samo enim znakom – ne moremo reči »eno črko«. Prav zato ima kitajska abeceda na tisoče znakov oziroma zlogov, ki so sestavljeni iz več črk. Z enim znakom oziroma zlogom tako napišejo priimke Zhang, Wang, Zhao, Liu, Chen in druge. Nekaj priimkov napišejo z dvema znakoma – npr. Zhuge, Oujang, Gongsun, Sima in Duanmu.

V skladu z običaji večina Kitajcev prevzame priimke svojih očetov, le nekateri materine.

Kitajske žene celotno življenje obdržijo dekliške priimke ter ne prevzamejo moževih priimkov po poroki. To pa ni primer v Hongkongu, Macau in na Tajvanu.

KITAJSKI JEZIK

Kot vse na Kitajskem ima tudi kitajščina, ki jo večinoma uporablja večinski narod Hanov, dolgo zgodovino. Nastala je v dolini Rumene reke. V Pomladanskem in Jesenskem obdobju so jo v različnih regijah različno govorili in pisali, po združitvi Kitajske leta 221 p. n. š. pa je prvi cesar dinastije Qin standardiziral njeno rabo. Po političnem in kulturnem razkolu po obdobju dinastije Han so se pojavili številni dialekti in dialekt severnega dela Kitajske je temelj današnje kitajščine. Dialekt Guangdonga pa se je razvil v glavni jezik Guangdonga, Hongkonga in Macaa.

Hiter razvoj Kitajske so začeli po dinastiji Tang. Dinastije Juan, Ming in Qing so si za prestolnico izbrale Peking in njegov dialekt je postal uradni vladni jezik, imenovan mandarinščina.

Sprva so kitajsko pisavo razvili na osnovi govornega jezika. Postopoma pa se je začela vse bolj oddaljevati in le peščica ljudi je obvladovala večji del njenih znakov. Sledilo je obdobje ljudske ali vernakularne kitajščine, nato pa so oblikovali mandarinščino.

Ker se je zelo težko naučiti govorjenja in pisanja kitajščine, je leta 1958 kitajska vlada sprejela Načrt za kitajsko fonetično abecedo – »pinjin«, ki za fonetične simbole kitajskih besed uporablja latinske črke.

Kitajske črke oziroma znake je v obdobju Rumenege cesarja ustvaril njegov uradni zgodovinar po imenu Cang Jie. Glede na legendo je imel štiri oči in štiri zenice. S pazljivim opazovanjem gibanja ptic in zveri je izumil prve kitajske hieroglife.

Prve zapise kitajščine so našli na živalskih kosteh in želvjih oklepih v razvalinah starodavne prestolnice Jin leta 1899 v provinci Hunan.

V obdobju dinastije Shang so ljudje množično uporabljali prerokovanje z vgraviranimi kostmi in školjkami in zapise na njih so imenovali »preroške zapise«.

Raziskovalec napisov v obdobju dinastije Qing Wang Jirong (1845–1900) je bil prvi, ki je odkril takšne »preroške zapise«. Ko je zbolel za malarijo, si je nabavil nekaj »zmajevih kosti«, ki so jih tedaj uporabljali kot zdravilo. Zazdelo se mu je, da bi lahko bili napisi na njih ostanki starodavne kitajske pisave in začel je kupovati in zbirati vse dosegljive kosti. Nato je ugotovil, da izvirajo iz vasice Xiaotun. Tja so nato poslali številne arheološke odprave, ki so v obdobju 1928–1937 našle 24 900 takšnih »zmajevih kosti« (General Knowledge of China 2012, 98–101).

Do danes se je število teh kosti iz ruševin starodavne prestolnice Jin povzpelo na več kot 100 000. Med 4000 znaki na kosteh so jih uspeli razvozlati 2500 in le-te upoštevajo pri oblikovanju kitajske abecede.

PEKINŠKA OPERA

Pekinsko opero, tradicionalno kitajsko medicino in slikarstvo štejejo za tri kulturne zaklade Kitajske.

Pekinska opera, imenovana »narodna opera«, spada tudi med tri najstarejše gledališke predstave na svetu – skupaj z grškim gledališčem in sanskritsko dramo.

Na njen nastanek je močno vplivala opera iz regije Anhui. Gledališka skupina iz te regije je 1790. leta prišla v Peking, da bi igrala pred 80-letnim cesarjem. Nova oblika umetnosti se je v naslednjem stoletju hitro razširila po celotnem cesarstvu.

Pekinska opera poudarja sporočilo, ne pa natančnost pripovedi. Na odru je veliko stiliziranega gibanja, npr. pantonimskega odpiranja in zapiranja vrat, zajahanja in razjahanja konja. Veliko gibanja v Pekinški operi so si izposodili iz kung fuja.

Poleg najpomembnejšega petja so pomembne še akrobatske spretnosti, gestikulacija in govorništvo. Igralci lahko razvijejo svoj poseben način petja ter oblikujejo lastne šole.

Tudi šanghajska opera je kot nasprotje pekinški šoli razvila lastno šolo, ki je poleg petja poudarjala še igrilstvo.

V pekinški operi obstojijo štiri glavne vloge: moška vloga (sheng), ženska vloga (dan), vloga moža srednjih let (mo), komična vloga (chou) in vloga cvetličnega obraza ali poslikanega obraza (jing ali hualian). Obrazi teh igralcev so poslikani z različnimi zapletenimi in osupljivimi barvnimi vzorci. Vsaka barva pa ima tudi svoje sporočilo: črn obraz predstavlja integriteto in pravičnost, rdeč obraz lojalnost in pogum, bel obraz pomeni zlo in izdajstvo itn.

Prva leta pekinške opere so vse vloge igrali moški. Pekinsko